

Ο βραβευμένος διηγηματογράφος και συνεκδότης του περιοδικού «Το Δέντρο», που επανήλθε με τη συλλογή «Απόσταση αναπνοής», υπηρετεί με συνέπεια και μοναδικότητα για τον ελληνικό χώρο ένα είδος πεζογραφίας που σπάει τις κλασικές φόρμες

ΓΡΑΦΕΙΟ ΓΙΩΡΓΟΣ ΒΕΣΣ

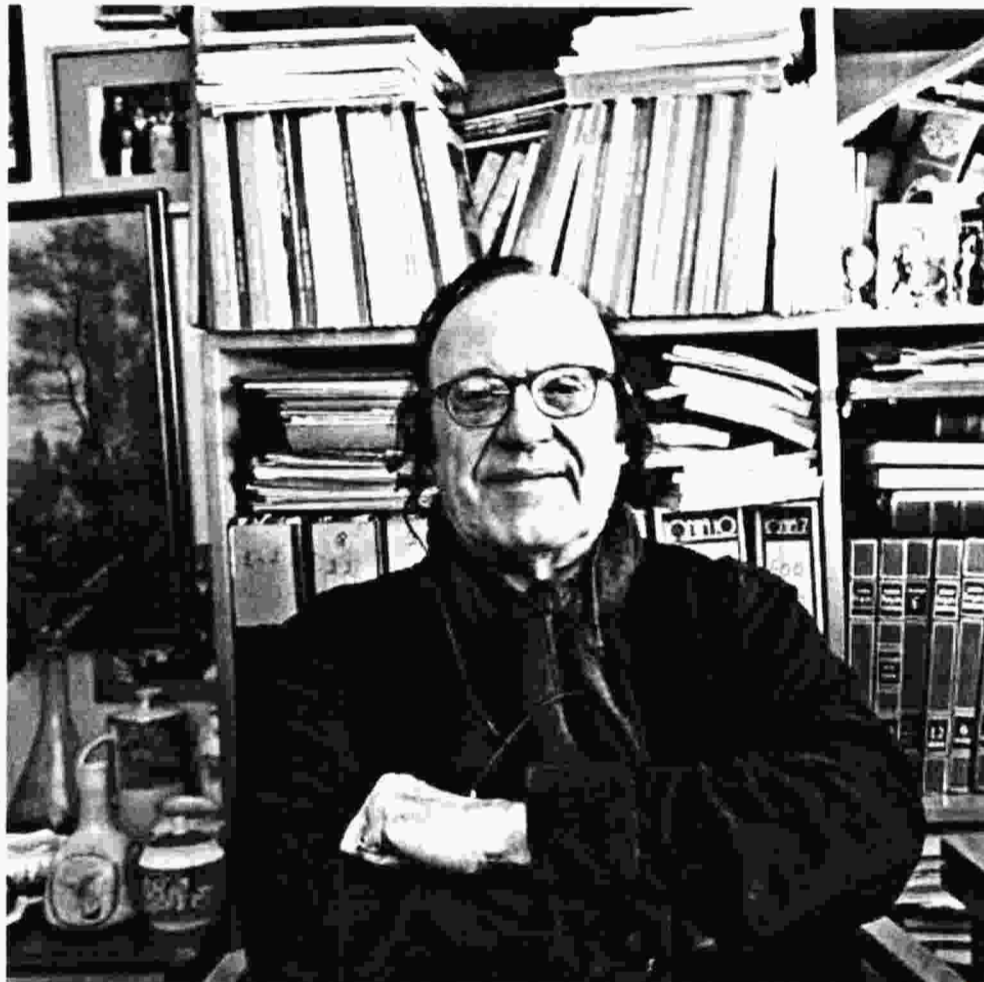
«**Τ**ο ζήτημα, λοιπόν, είναι να πείσω τον εαυτό μου ότι υπάρχει χώρος για μένα σ' εκείνο το αθέατο σημείο που δημιουργούν δύο προβολείς όταν διασταυρώνονται. Θα μου επέτρεπε η θέση να βλέπω άνετα και διακριτικά... Δεν αμφιβάλεις ούτε στιγμή ότι κάθε σκιά είναι αφερέγγυα. Το παράξενο είναι πως σε πείθει κάποια, αόριστη κι αυτή, όταν υπόσχεται, αντίθετα με τις άλλες, άφθονο χρόνο: ανύπαρκτο στην πραγματικότητα και το νιώθεις». Ένα διπλό δείγμα θέασης από το αμέσως προηγούμενο βιβλίο του Τάσου Γουδέλη, Το ωραίο ατύχημα, που κυκλοφόρησε από τις εκδόσεις του Κέδρου το 2013. Αρκούν ως εισαγωγή και στο κλίμα της σημερινής συλλογής διηγημάτων του. Δεινός αναγνώστης, ειδήμων του κινηματογραφικού ιδιώματος, ευρηματικός υπομνηματιστής του άτακτου υλικού της προσωπικής και συλλογικής μνήμης, αρνούμενος να συμβιβαστεί με την κανονιστική πεζογραφία, όπως ακριβώς κάνουν οι πολλοί, δικαίως προβεβλημένος για τις αποτελεσματικές υφολογικές του αποκρυσταλλώσεις, ανιχνευτής των δεσμών που συνδέουν τα ορατά με τα άορα του βίου, ο Τάσος Γουδέλης κυριολεκτεί, μεταξύ άλλων, τη στιγμή που δεν παύει να αμφιβάλλει για την ίδια την ηθική χρησιμότητα της οποίας μονοσήμαντης κυριολεξίας. Αυτήν ειδικότερα που μόλις ανέδειξε και στην κειμενική εμβέλεια της Απόστασης αναπνοής και επείγεται στη συνέχεια να την υπονομεύσει κατά κράτος. Να τη μεταλλάξει δηλαδή σε απόκρωση ενός παρεμφερούς στοχασμού. Ή και να την αναβαθμίσει σε χρηστικό αντίποδά της, αναδεικνύοντας το άλλο νόημα. Ανατρέποντας εν ολίγοις την παρ' ολίγον τελική έκφραση, κλείνει μάτι στο μετ' επιτάσεως πιθανολογούμενο δεύτερο ή και τρίτο εν παρενδύσει νόημα.

Κεντρομόλος και φυγόκεντρος

Η κεντρομόλος δύναμη, η οποία τον ωθεί να διαρθρώσει εν τέλει ρηματική συνέπεια, έρχεται σαφώς αντιμέτωπη με την εμφανέστατη εκείνη φυγόκεντρο δύναμη των ιδίων των λέξεων, οι οποίες επιδιώκουν, πότε ματαιώς - πότε όχι, να ξεφύγουν από το πρόσωπο - πράγμα ή κατάσταση. Δηλαδή από το μυστηριώδες σημαντικό. Η γραφή καθίσταται εν τέλει ο μάρτυρας μιας παρατεταμένης απόπειρας διαφυγής του δήθεν οριστικού. Και της παρεπόμενης διάχυσής του στη μεγάλη λίμνη του απλώς

Τάσος Γουδέλης

Η ποιητική ενός διηγηματογράφου

ενδεχομένου. Ισχυρίζομαι ότι η Απόσταση αναπνοής συνιστά αυτό ακριβώς το διάστημα, το οποίο χωρίζει διαρκώς το απολύτως νοούμενο από το απολύτως κατατεθέν. Όλα αυτά τα χρόνια ο Τάσος Γουδέλης φρονώ ότι συνθέτει το ένα και το αυτό βιβλίο. Κατά τρόπο συστηματικό και ρηξικέλευθο. Μας παρουσιάζει κατά καιρούς τα κεφάλαιά του ως να ήταν ο τακτικός της ρήσης. Μάλιστα, κρίνοντας δεκαπέντε χρόνια πριν στην εφημερίδα «Καθημερινή» την κρίσιμη κειμενική εκδοχή του, τη διπλοβραβευμένη *Γυναίκα που μιλά* (Κέδρος), είχα διακρίνει ότι ο δημιουργικός λόγος του συνιστά «ένα περιεκτικό, ικανοποιητικό πάντως αντίδοτο κατά της ανίας και της ασύγγνωστης μετριότητας που ευαγγελίζεται χωρίς αιδώ ένα μεγάλο δυστυχώς μέρος της τρέχουσας, εγχώριας κυρίως, λογοτεχνικής παραγωγής».

Συγκρατώ ότι το φανταστικό στοιχείο οργαρίζει τη στιγμή ακριβώς που καθεύδει ο ρεαλισμός. Επισημαίνω εν προκειμένω ότι η διευκρίνιση, η οποία ακολουθεί, ίσως θα συνιστούσε τεκμηριωμένη επεξήγηση περί του προβαδίσματος, το οποίο έχει δυνητικά η απόρριψη της λεγόμενης εξ αντικείμενου συνθήκης. Θα μπορούσε να αποτυπωθεί με ευχέρεια π.χ. στα «Fragmenta 2», το ευθύ-

Ο Τάσος Γουδέλης κυριολεκτεί, μεταξύ άλλων, τη στιγμή που δεν παύει να αμφιβάλλει για την ίδια την ηθική χρησιμότητα της οποίας μονοσήμαντης κυριολεξίας

βολο από κάθε άποψη έκτο στη σειρά μέρος του εν λόγω έργου. Ητοι: «Η τέχνη δεν έχει καμιά σχέση με την αλήθεια. Η αλήθεια είναι Θεός. Η τέχνη είναι το ψέμα. Είναι το μη υπάρχον. Όταν η τέχνη προσπαθεί να δείξει την πραγματικότητα ή μέσω της πραγματικότητας να καταγγείλει ή να παραπέμψει, νομίζω ότι είναι δημοσιογραφική τέχνη». Αλλά εδώ δεν εξομολογείται μία ακόμη γουδελική περσόνα, αλλά ο Κώστας Τσόκλης αυτοπροσώπως (βλ. «ΤΑ ΝΕΑ», 24 Ιουνίου τ.έ.). Ο,τι, εν ολίγοις, διατείνεται το σύνολο αυτών των αρκούντως εικονοκλαστικών μικροϊστοριών. Ή άλλως κατά το ελυτικό εκείνο, «το ψέμα ήταν τόσο αληθινό που ακόμα καίγ' τα χείλη μου».

Οπτικές γωνίες

Το πολύπλοκο, αντιφατικό εν πολλοίς φαινόμενο της ψυχοπνευματικής ζωής ερευνάται από διάφορες οπτικές γωνίες. Η ευφυής διαχείριση του διακεκομμένου υλικού της τρέλας, το οποίο, ως γνωστόν, εμπεριέχεται στην καθημερινότητα προκαλεί περαιτέρω ανανέωση της αίσθησης μιας ειδικότερης ανασύστασης εκ του μη όντος. Η στέρνηση, ο διασμός του προσώπου, το σύμπλεγμα της επίδρασης μιας ακάθεκτης ετερότητας, η αγωνία της εξάρθρωσης του υποκειμένου από εκείνον: ιδού ακροθιγώς μερικές από τις εστίες των αφηγουμένων. Η δε αντιδιαστολή της πρότασης Α από την αντιπρόταση Α1 αρκεί για να σχηματιστεί στα ερείπια της πρότασης η νέα πύλη των νοουμένων. Η αναίρεση της αμέσως προηγούμενης έκφρασης, η ακύρωση μιας κατά τα φαινόμενα πανίσχυρης εννοιολογικά δόξωσης, λειτουργεί δηλαδή απλώς κατά τα φαινόμενα διαλυτικά. Η ενεργοποίηση και η πρόσφορη επακόλουθη επεξεργασία μιας έντονα συνειδητής αντίθεσης στο ημέτερο λεκτικό forum, όπως θα έδειχνε εν προκειμένω ο Ρομάν Τζάκομπσον, οργανώνουν και ενισχύουν τη δράση μιας εμφανώς ιδιαίτσουσας ποιητικής. Η συνομιλία, κατά τα άλλα, με το υπερ-δεδομένο, το μείζον δηλαδή υφαντό των άλλων, γειώνεται στην κινούμενη κειμενική άμμο: γι' αυτό ακριβώς το διήγημα πάλλει. Πάντοτε πάλλει.

Ελικοειδή σχήματα

Συμμετρικές αναδιατάξεις

Η μη υποταγή στο κοινότοπο, η μη άρθρωση δουλικής μίμησης, ο μη εγκιβωτισμός στο σύνθημα, διαβαίνει υποχρεωτικά από το δόκιμο ρήμα: ιδού το κατεχοχίν ζήτημα αρχής, όπως υποστηρίζεται σε όλη την έκταση της *Απόστασης αναπνοής*. Οι διάσπαρτες γραμματικές της εικόνας αντανάκλουν κυρίως την εξωλογική εξέλιξη πλείστων ρυθμίσεων που απέβλεπαν στην καθιέρωση μιας άνωθεν ορθότητας. Βεβαίως έχουν συνδράμει εδώ, μεταξύ άλλων, φέρ' ειπείν, τα διδάγματα από τους ενίοτε εξαντλητικούς πειραματισμούς γάλλων δημιουργών λόγου. Εξού και τα αλλεπάλληλα ελικοειδή σχήματα, τα οποία θυμίζουν τους τακτικούς λεκτικούς ελιγμούς του αγρονόμου μηχανικού και συν τοις άλλοις κινηματογραφιστή Αλέν Ρομπ-Γκριγιέ. Οι δε συχνές πυκνές συμμετρικές αναδιατάξεις του εξαιρετικά επιμελημένου θεματικού υλικού, οι υπαναχωρήσεις, οι συντημήσεις, οι επαναφορές των συνδηλώσεων, οι αναδιπλώσεις των ιστών του νοήματος μπροστά στο όντως χαοτικό γίγνεσθαι, οι οποίες με τη σειρά τους παραπέμπουν εμμέσως πλιν σαφώς στην κειμενική στρατηγική του Κλοντ Σιμόν. Ή στους ειδολογικούς τόπους του Μισέλ Μπιτόρ ή και της περιώνυμης Ναταλί Σαρότ. Κοντολογίς, οι απρόοπτοι επαγωγικοί συσχετισμοί, όσοι μάλιστα ανάγονται προοδευτικά σε κύριους κειμενικούς δείκτες, υποστηρίζουν επιτυχώς και πάλι την αποστολή της αδιάπτωτης εγρήγορης στην ευρύτερη κειμενική σκηνή. Το κείμενο προτίθεται και δύναται πράγματι να ευσταθεί ως εκτελεστική προοπτική του συγκεκριμένου συγγραφικού ονείρου.

Η «Απόσταση αναπνοής» είναι η όγδοη συλλογή διηγημάτων του Τάσου Γουδέλη. Έχει λάβει το Κρατικό Βραβείο Διηγήματος για τη «Γυναίκα που μιλά»

Τάσος Γουδέλης
ΑΠΟΣΤΑΣΗ ΑΝΑΠΝΟΗΣ
Εκδ. Πατάκη, 2017.
Σελ. 230
Τιμή: 11 ευρώ